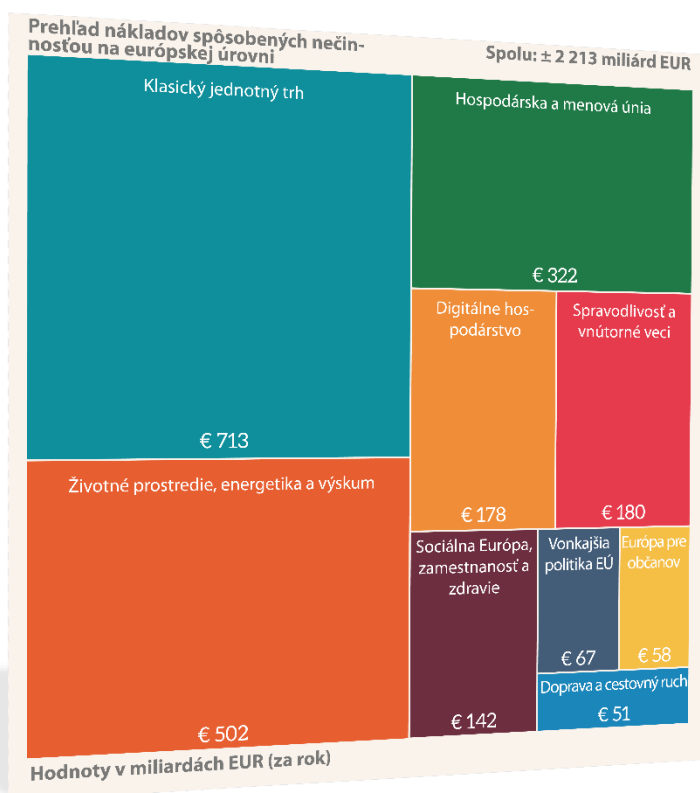

Európska dividenda vo výške dva bilióny eur

Prehľad nákladov
spôsobených nečinnosťou
na európskej úrovni,
2019 – 2024

VÝŤAH ZO ŠTÚDIE

EPRS | Výskumná služba Európskeho parlamentu

Oddelenie pre európsku pridanú hodnotu
PE 631.745 – apríl 2019

Európska dividenda vo výške dva bilióny eur:

Prehľad nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni 2019-24

VÝŤAH ZO ŠTÚDIE

Toto je výťah zo štúdie, ktorá predstavuje prebiehajúcu prácu na dlhodobom projekte s cieľom určiť a analyzovať náklady spôsobené nečinnosťou na európskej úrovni vo viacerých oblastiach politiky. Táto koncepcia, ktorú Európsky parlament začal používať v 80. rokoch 20. storočia, tu slúži na kvantifikáciu možných ziskov vďaka zvýšeniu efektívnosti v dnešnom európskom hospodárstve zavedením súboru politických iniciatív, ktoré Parlament nedávno podporil – od rozšírenia a prehĺbenia jednotného digitálneho trhu po systematickejšiu koordináciu vnútroštátnych a európskych politik v oblasti obrany alebo zvýšenú spoluprácu – s cieľom bojovať proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam zo strany právnických osôb. Prínosy sa v zásade merajú prírastkom vytvoreného HDP alebo racionálnejším využívaním verejných zdrojov.

Z najnovšej analýzy vyplýva, že európske hospodárstvo (EÚ28) môže dosiahnuť potenciálne zisky viac ako 2,2 bilióna EUR, ak by inštitúcie Únie prijali politiky presadzované Parlamentom v rade konkrétnych oblastí a ak by sa tieto politiky v plnej miere vykonávali počas desiatich rokov (2019 – 2029). Bola by to prakticky „dividenda vo výške dvoch biliónov EUR“, ktorá by predstavovala zvýšenie celkového HDP EÚ približne o 14 % (v roku 2017 dosiahol HDP EÚ 15,3 bilióna EUR). Cieľom štúdie je prispieť k prebiehajúcej diskusii o politických prioritách Európskej únie na nadchádzajúce päťročné inštitucionálne obdobie od roku 2019 do roku 2024.

REDAKTOR:

Anthony Teasdale

E-mail: EPRS-EuropeanAddedValue@ep.europa.eu

DOKUMENT ZOSTAVILI:

Micaela Del Monte, Tatjana Evas, Aleksandra Heflich, Niombo Lomba, Klaus Müller, Cecilia Navarra, Jerome Saulnier, Elodie Thirion a Wouter Van Ballegooij, oddelenie pre európsku pridanú hodnotu; a Tania Latici a Laura Puccio, výskumné služby pre poslancov.

Autori vyjadrujú poďakovanie stážistom na oddelení pre európsku pridanú hodnotu Charalamposovi Avlakitsovi a Federicovi Brovellimu za ich pomoc pri výskume.

Generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby (EPRS),
Európsky parlament.

Podporu poskytli:

Tím EP pre inovácie,
Kancelária generálneho tajomníka,
Európsky parlament.

JAZYKOVÉ VERZIE:

Originál: EN

Text bol dokončený v apríli 2019.

Brusel © Európska únia, 2019

VYHLÁSENIE O ODMIETNUTÍ ZODPOVEDNOSTI

Tento dokument je vypracovaný a určený pre poslancov a zamestnancov Európskeho parlamentu ako sprievodný materiál na pomoc pri ich parlamentnej činnosti. Za obsah tohto dokumentu nesú výhradnú zodpovednosť autori a názory, ktoré sú v ňom vyjadrené, nepredstavujú oficiálne stanovisko Európskeho parlamentu.

Reprodukcia a preklad na nekomerčné účely sú povolené v prípade, že je uvedený zdroj a Parlament je o tom vopred informovaný a dostane kópiu.

PE 631.745

ISBN: 978-92-846-5014-9

DOI: 10.2861/805936

CAT: QA-02-19-215-SK-N

Európska dividenda vo výške dva bilióny eur:

Prehľad nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni, 2019 – 2024

Úvod

Zhrnutie

Spoločný postup Európskej únie môže občanom priniesť značné hospodárske výhody. Napríklad existujúci jednotný trh vybudovaný v priebehu niekoľkých desaťročí už posilnil európske hospodárstvo (EÚ28) o viac ako päť percent tým, že ponúka širší výber pre spotrebiteľov a väčšie úspory z rozsahu pre výrobcov, vďaka čomu rastie obchod, investície a zamestnanosť. V mnohých oblastiach politiky – od dopravy po výskum, alebo od digitálneho hospodárstva po spravodlivosť a vnútorné veci – by sa mohli prehĺbiť existujúce spoločné opatrenia alebo by sa mohli podniknúť nové kroky, ktoré by priniesli pozitívny hospodársky efekt.

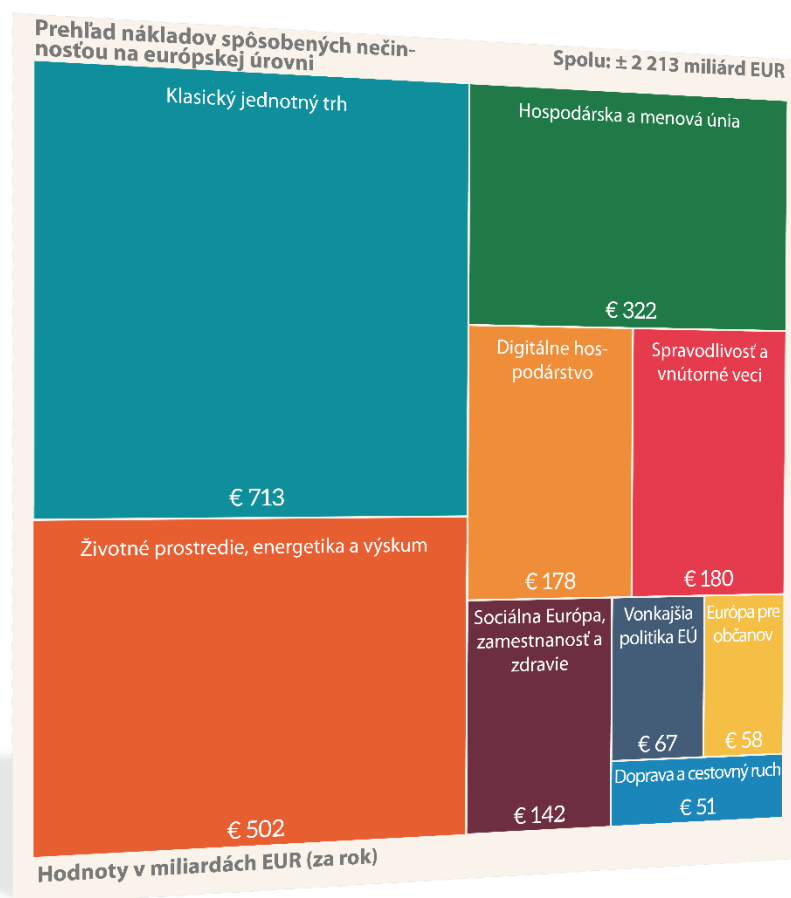
Od roku 2012 sa oddelenie Európskeho parlamentu pre európsku pridanú hodnotu snaží odhadnúť potenciálny hospodársky prínos politických iniciatív, ktoré presadzuje Parlament a ktoré by postupne mohli posilniť hospodársku výkonnosť Európy. Tento zisk – čiže „európsku pridanú hodnotu“ – prináša najmä dodatočne vytvorený HDP alebo racionálnejšie pridelovanie existujúcich verejných zdrojov vďaka lepšej koordinácii verejných výdavkov na vnútroštátnej a európskej úrovni. Z najnovšej analýzy vyplýva, že európske hospodárstvo (EÚ28) môže dosiahnuť potenciálne zisky viac ako **2,2 bilióna EUR**, ak by inštitúcie Únie prijali politiky presadzované Parlamentom v rade konkrétnych oblastí a ak by sa tieto politiky v plnej miere vykonávali počas desiatich rokov (2019 – 2029). Bola by to prakticky „dividenda vo výške dvoch biliónov EUR“, ktorá by predstavovala zvýšenie **celkového HDP EÚ približne o 14 %** (2,2 bilióna EUR z 15,3 bilióna EUR v roku 2017).

Ďalej v texte sa uvádza **desať rozsiahlych súborov politík**, v ktorých je možné výraznejším spoločným postupom posilniť európske hospodárstvo až o 2,213 bilióna EUR. Tieto súbory sú na nasledujúcej strane predstavené v grafickej podobe v Prehľade nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni.

- Klasický jednotný trh (713 mld. EUR)
- Digitálne hospodárstvo (178 mld. EUR)
- Hospodárska a menová únia (HMÚ) (322 mld. EUR)
- Životné prostredie, energetika a výskum (502 mld. EUR)
- Doprava a cestovný ruch (51 mld. EUR)
- Sociálna Európa, zamestnanosť a zdravie (142 mld. EUR)
- Európa pre občanov (58 mld. EUR)
- Spravodlivosť a vnútorné veci – migrácia a hranice (55 mld. EUR)

- Spravodlivosť a vnútorné veci – bezpečnosť a základné práva (125 mld. EUR)
- Vonkajšia politika EÚ (67 mld. EUR)

Týchto desať súborov politík je možné rozdeliť na **päťdesiat konkrétnych oblastí politiky**, ktoré tvoria základné prvky tejto analýzy. Sú uvedené v prehľadnej podobe v kapitole Najnovšia analýza. V nasledujúcej časti nájdú čitatelia stručný prehľad potenciálnych hospodárskych ziskov v každej z týchto 50 oblastí. Na ďalších viac než 200 stranách podrobnejšie rozoberieme 50 oblastí politiky s hypertextovými odkazmi na príslušný výskum, ktorý vykonala výskumná služba Európskeho parlamentu (EPRS) alebo externé orgány. Na konci je uvedený graf znázorňujúci vývoj súm podľa oblastí politiky, ktoré sa v jednotlivých vydaniach tohto dokumentu od roku 2014 identifikovali ako potenciálna európska pridaná hodnota.

Kontext

Koncepciu „nečinnosti na európskej úrovni“ po prvýkrát skúmal a rozpracúval Európsky parlament na začiatku 80. rokov 20. storočia, a to prostredníctvom správy, ktorej vypracovanie zadal Osobitný výbor Parlamentu pre obnovu európskeho hospodárstva dvom významným ekonómom Michelovi Albertovi a Jamesovi Ballovi. Albertova a Ballova správa s názvom *Towards European Economic Recovery in the 1980s (Smerom k obnove európskeho hospodárstva v osemdesiatych rokoch 20. storočia)*, uverejnená v auguste 1983, uvádzala, že „neexistencia skutočného spoločného trhu“ spolu s ďalšími prekážkami obchodu v rámci Spoločenstva predstavujú systémové znevýhodnenie

európskeho hospodárstva, ktoré zaostáva za svojim potenciálom o približne „v priemere jeden týždeň práce ročne“ na každého pracovníka, čo predstavuje „náklady rádovo dve percentá HDP“.

Tieto „náklady spôsobené nečinnosťou na európskej úrovni“ sa stali významným argumentom na začatie podrobného legislatívneho programu na dokončenie jednotného trhu počas prvých ôsmich rokov Delorovej Komisie od januára 1985. Náklady, ktorým sa vďaka úspešnému dokončeniu jednotného trhu podarilo zabrániť, boli podrobnejšie vyčíslené v prelomovej Cecchiniho správe, ktorú zverejnila Európska komisia v apríli 1988. Správa s názvom *Náklady spôsobené nečinnosťou na európskej úrovni v oblasti jednotného trhu* uvádzala, že potenciálny zisk pre európske hospodárstvo bol rádovo 4,5 % (a prípadne 6,5 %) HDP. Následná analýza hospodárskeho vplyvu viac ako 3 500 individuálnych opatrení prijatých na úrovni EÚ na dokončenie jednotného trhu v období od polovice 80. rokov minulého storočia poukazuje na zvýšenie celkového HDP o viac ako 5 % – alebo približne o 1 500 EUR na občana ročne – s tým, že výpočty nárastu HDP sa pohybujú v rozmedzí od 1,7 do 8,5 percenta.

Myšlienka „nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni“ sa môže uplatňovať oveľa širšie než vo vzťahu k jednotnému trhu, hoci v tejto konkrétnej oblasti politiky možno náklady jednoduchšie kvantifikovať ako v niektorých iných odvetviach. Hlavnou predstavou je, že ak sa nekoná spoločne na európskej úrovni, môže to znamenať, že v určitej oblasti politiky dochádza k zníženiu efektívnosti v rámci celkového hospodárstva a/alebo že sa nevytvárajú určité spoločné verejné hodnoty, ktoré by inak mohli vzniknúť. Pojem nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni je úzko spojený s pojmom európskej pridanej hodnoty, ktorý meria kolektívny prínos politických opatrení prijatých v určitej oblasti na európskej úrovni, pričom prvý pojem identifikuje kolektívne hospodárske náklady v prípade neprijatia takýchto opatrení.

Proces vytvárania prehľadu k dnešnému dňu

Potenciálny multiplikačný účinok vyvolaný buď prehĺbením existujúcich európskych činností alebo prijatím nových krokov je naďalej silný. Od roku 2012 oddelenie Výskumnej služby Európskeho parlamentu pre európsku pridanú hodnotu odhaduje potenciálny hospodársky prínos politických iniciatív, ktoré presadzuje Parlament a ktoré by postupne mohli posilniť hospodárstvo Európy. Tento zisk by vznikol najmä z dodatočne vytvoreného HDP alebo z racionálnejšieho pridelovania verejných zdrojov, a to vďaka lepšej koordinácii verejných výdavkov na vnútroštátnej a európskej úrovni. Tento prístup sa nezakladá na predpoklade vyšších verejných výdavkov (s výnimkou prípadov, keď by to mohlo mať vysoký multiplikačný účinok), ale skôr na identifikácii opatrení, ktoré by mohli buď zvýšiť dlhodobý rastový potenciál hospodárstva bez dodatočných výdavkov – ako je budovanie širšieho a hlbšieho jednotného digitálneho trhu na doplnenie tradičného jednotného trhu – alebo zabezpečiť lepšie využívanie existujúcich verejných zdrojov – ako pri systematickejšej koordinácii vnútroštátnych a európskych politik v oblasti obrany alebo rozvoja. Ide teda o filozofiu „rastu bez dlhov“, ktorá zodpovedá realite obmedzených možností verejných výdavkov, s ktorou sa vlády stretávajú od hospodárskej a finančnej krízy v roku 2008.

Prebiehajúce a pravidelne aktualizované posúdenia hospodárskych ziskov, ktoré sa majú dosiahnuť prostredníctvom takýchto iniciatív, ktoré Európsky parlament viackrát podporil, už boli zhrnuté v štyroch vydaniach publikácie s názvom *Prehľad nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni v období 2014 – 2019* (Mapping the Cost of Non-Europe, 2014-19), ktorú oddelenie pre európsku pridanú hodnotu zverejnilo v období od marca 2014 do decembra 2017. Táto analýza čerpá súčasne z interného výskumu EP, výskumu, ktorý Európsky parlament zadal externým

odborníkom, a externej analýzy, ktorú zverejnili iné verejné orgány, odborné obce (think tanky) a akademická obec.

Pôvodné hodnotenie z jari 2014 sa týkalo 24 oblastí politiky a uviedlo potenciálny hospodársky zisk vo výške približne **800 miliárd EUR ročne** — alebo približne šesť percent vtedajšieho HDP EÚ – potom ako sa počas desiatich rokov úplne zavedú príslušné opatrenia. Znamenalo by to trvalý nárast HDP, pričom najväčšie zisky by sa dosiahli vďaka jednotnému digitálnemu trhu (260 miliárd EUR), klasickému jednotnému trhu (235 miliárd EUR) a niektorým ďalším oblastiam (po 60 miliardách EUR).

V čase štvrtého vydania publikácie *Prehľad nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni v období 2014 – 2019*, ktoré bolo zverejnené na konci roka 2017, podrobnejšia a aktualizovaná analýza 34 oblastí politiky poukázala na celkové potenciálne zisky pre európske hospodárstvo vo výške až **1 750 miliárd EUR** (1,75 bilióna EUR), t. j. približne 12 % vtedajšieho HDP EÚ. Najväčší prínos sa zistil v týchto oblastiach: ďalšie opatrenia na dokončenie klasického jednotného trhu (615 mld. EUR), rozvoj jednotného digitálneho trhu (415 mld. EUR), smerovanie k integrovanejším trhom s energiou a zvýšenie energetickej efektívnosti (250 mld. EUR), boj proti daňovým podvodom a daňovým únikom (169 mld. EUR) a ďalšie opatrenia na dokončenie hospodárskej a menovej únie (129 mld. EUR).

Najnovšia analýza potenciálneho hospodárskeho zisku: 2,2 bilióna EUR

Od januára 2018 sa vytváranie *Prehľadu nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni* rozšírilo na 50 oblastí politiky vrátane viacerých aspektov spravodlivosti a vnútorných vecí a nových oblastí, ako je ochrana údajov a kybernetická bezpečnosť. Tam, kde to bolo možné, sa vykonalo aj počiatočné posúdenie všetkých ziskov, ktoré sa už mohli dosiahnuť v týchto oblastiach – ako napríklad vo vzťahu k aspektom klasického a digitálneho jednotného trhu – v dôsledku niektorých politík, ktoré presadzuje Európsky parlament a ktoré navrhla (úplne alebo čiastočne) Európska komisia a ktoré následne schválili Rada a Parlament počas súčasného päťročného politického cyklu EÚ (2014 – 2019).

Najnovšie opatrenia uvedené v tejto štúdii sa budú realizovať v ďalšom päťročnom legislatívnom cykle EÚ, ktorý začína voľbami nového Európskeho parlamentu, ktorý zasadne v júli 2019. Podľa tejto analýzy by sa do konca desaťročného obdobia od roku 2019 do roku 2029 mohli pre európske hospodárstvo (EÚ28) dosiahnuť potenciálne hospodárske zisky vo výške viac ako **2 200 miliárd EUR** (2,2 bilióna EUR), ak by inštitúcie Únie prijali a v plnej miere vykonávali politiky, ktoré podporuje Parlament v 50 oblastiach, ktoré sa tu skúmali. Vďaka spoločným opatreniam EÚ by sa teda dosiahla „dividenda vo výške dvoch biliónov EUR“, ktorá by predstavovala zvýšenie celkového HDP EÚ približne o 14 % (v roku 2017 bol HDP EÚ 15,3 bilióna EUR). Dlhodobé potenciálne posilnenie hospodárstva EÚ by v prípade, že by sa dosiahlo, bolo veľmi významné: v každom roku by to mohlo byť také veľké ako celý program kvantitatívneho uvoľňovania, ktorý v desaťročí po hospodárskej a finančnej kríze v roku 2008 vykonávala Európska centrálna banka.

Päťdesiat oblastí politiky

Nižšie sa uvádza špecifický prehľad **päťdesiatich oblastí**, ktoré sú zoskupené v desiatich rozsiahlych skupinách politík, po ktorých nasleduje najaktuálnejší výpočet ročného potenciálneho zisku v miliardách EUR, potom ako sa počas desiatich rokov úplne zavedú príslušné opatrenia, pričom by tento zisk mal dosiahnuť hodnotu až 2,213 miliárd EUR:

1) Klasický jednotný trh (713 mld. EUR)

- Dokončenie jednotného trhu s tovarom (183 mld. EUR)
- Dokončenie jednotného trhu so službami (297 mld. EUR)
- Zaručenie práv spotrebiteľov (58 mld. EUR)
- Podpora kolaboratívneho hospodárstva alebo hospodárstva spoločného využívania zdrojov (50 mld. EUR)
- Riešenie problému vyhýbania sa daňovým povinnostiam právnických osôb (85 mld. EUR)
- Boj proti daňovým podvodom s pridanou hodnotou (40 mld. EUR)

2) Digitálne hospodárstvo (178 mld. EUR)

- Dokončenie digitálneho jednotného trhu (110 mld. EUR)
- Podpora internetového pripojenia (58 mld. EUR)
- Kybernetická bezpečnosť (10 mld. EUR)

3) Hospodárska a menová únia (HMÚ) (322 mld. EUR)

- Lepšia koordinácia fiškálnej politiky (30 mld. EUR)
- Podpora bankovej únie (75 mld. EUR)
- Spoločný systém ochrany vkladov (5 mld. EUR)
- Spoločný systém poistenia v nezamestnanosti (17 mld. EUR)
- Budovanie integrovanejších kapitálových trhov (137 mld. EUR)
- Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt (58 mld. EUR)

4) Životné prostredie, energetika a výskum (502 mld. EUR)

- Zmena klímy (vo fáze posudzovania)
- Posilnené právne predpisy o vode (25 mld. EUR)
- Integrovanejší trh s energiou s väčšou energetickou účinnosťou (231 mld. EUR)
- Podpora výskumu a inovácií (40 mld. EUR)
- Robotika a umelá inteligencia (206 mld. EUR)

5) Doprava a cestovný ruch (51 mld. EUR)

- Jednotný európsky dopravný priestor (6 mld. EUR)
- Rozvoj politiky v oblasti cestovného ruchu (6 mld. EUR)
- Posilnenie práv cestujúcich (0,4 mld. EUR)
- Manipulácia s počítačom najazdených kilometrov v motorových vozidlách (9 mld. EUR)
- Pravidlá zodpovednosti a poistenie autonómnych vozidiel (30 mld. EUR)

6) Sociálna Európa, zamestnanosť a zdravie (142 mld. EUR)

- Zníženie rozdielu v odmeňovaní žien a mužov (43 mld. EUR)
- Lepšie informovanie pracovníkov a porady s nimi (12 mld. EUR)
- Sociálne podniky a vzájomné poisťovacie spolky (15 mld. EUR)
- Odstraňovanie nerovností v oblasti zdravia (72 mld. EUR)

7) Európa pre občanov (58 mld. EUR)

- Voľný pohyb ekonomicky aktívnych občanov EÚ (53 mld. EUR)
- Tvorivosť a kultúrna rozmanitosť (0,5 mld. EUR)
- Cezhraničná dobrovoľnícka činnosť (0,06 mld. EUR)
- Ochrana detí, rodiny a majetkových vzťahov (0,6 mld. EUR)
- Zriaďovanie a mobilita spoločností (0,26 mld. EUR)
- Právna spolupráca a urovnávanie sporov v občianskych a obchodných veciach (4 mld. EUR)
- Správne právo procesné EÚ (0,02 mld. EUR)

8) Spravodlivosť a vnútorné veci – migrácia a hranice (55 mld. EUR)

- Legálna migrácia (22 mld. EUR)
- Azylová politika EÚ (23 mld. EUR)
- Kontrola hraníc a vízová politika (10 mld. EUR)
- Programy občianstvo za investície a pobyt za investície (v súčasnosti sa posudzuje)

9) Spravodlivosť a vnútorné veci – bezpečnosť a základné práva (125 mld. EUR)

- Boj proti násiliu páchanému na ženách (23 mld. EUR)
- Rovnaké zaobchádzanie a nediskriminácia (0,5 mld. EUR)
- Boj proti organizovanej trestnej činnosti, korupcii a počítačovej kriminalite (82 mld. EUR)
- Koordinované opatrenia v boji proti terorizmu (16 mld. EUR)
- Procesné práva a väzenské podmienky (0,2 mld. EUR)
- Ochrana údajov (3 mld. EUR)

10) Vonkajšia politika EÚ (67 mld. EUR)

- Zníženie duplicity v politike v oblasti bezpečnosti a obrany (22 mld. EUR)
- Lepšia koordinácia rozvojovej politiky (9 mld. EUR)
- Lepšia spoločná konzulárna ochrana občanov EÚ (0,9 mld. EUR)
- Podpora medzinárodného obchodu (35 mld. EUR)

Ekonomická analýza

Potenciálne hospodárske zisky rôznych úniových politických iniciatív, ktoré sa tu analyzujú, možno merať z hľadiska vytvárania dodatočného hrubého domáceho produktu (HDP) alebo úspor v oblasti verejných či iných výdavkov prostredníctvom efektívnejšieho pridelovania zdrojov v hospodárstve ako celku. Príkladom vytvorenia dodatočného HDP by bol potenciálny multiplikačný efekt rozširovania a prehľbovania jednotného digitálneho trhu v rámci celého kontinentu v priebehu času alebo väčšia miera dokončenia existujúceho jednotného trhu tovarov a služieb. Príkladom vyššej efektívnosti v oblasti verejných výdavkov by bola systematickejšia koordinácia výdavkov v oblasti obrannej politiky vrátane spoločného obstarávania v oblasti obrany, kde v súčasnosti existuje značná duplicita alebo disfunkčnosť. Príkladom možných budúcich nákladov, ktorým by sa dalo predísť, by bol prínos účinných opatrení zabezpečujúcich odolnosť bankovej únie s cieľom zabrániť akýmkoľvek budúcim bankovým krízam alebo krízam štátnym dlhovým či intenzívnejšia spolupráca v boji proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam.

Analýza uvedená v tomto dokumente vychádza vo veľkej miere z celého radu podrobnejších prác, ktoré v posledných rokoch pre jednotlivé parlamentné výbory Európskeho parlamentu pripravilo oddelenie Výskumnej služby Európskeho parlamentu pre európsku pridanú hodnotu. Tieto práce majú často formu *posúdení európskej pridanej hodnoty*, ktoré dopĺňajú formálne legislatívne iniciatívy navrhnuté Európskym parlamentom, a *správ o nákladoch spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni* v konkrétnych oblastiach politiky. Výber oblastí výskumu je teda úzko spojený s konkrétnou činnosťou, požiadavkami či vyjadrenými politickými postojmi parlamentných výborov. Okrem toho vychádza aj z iného výskumu, ktorý nezávisle vykonali skupiny expertov a akademické inštitúcie a ktorý je založený na ďalších významných požiadavkách, ktoré predložil Parlament v tomto i predchádzajúcich volebných obdobiach vo svojich rozličných legislatívnych a iniciatívnych správach.

Podrobná analýza uvedená v tomto *Prehľade nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni v období 2014 – 2019* sa snaží poskytnúť spoľahlivý odhad rozsahu potenciálne merateľných ziskov pre hospodárstvo EÚ z uvedených jednotlivých politických iniciatív. Analýza si nenárokuje stanovenie presných predpovedí na základe jedného hospodárskeho modelu, ale skôr sa snaží ilustrovať potenciálny rozsah možného zvýšenia efektívnosti, ktorý by sa mohol dosiahnuť vďaka spoločným opatreniam v 50 oblastiach politiky. Je založená na prácach z rôznych zdrojov, na ktoré sa odkazuje v poznámkach pod čiarou, často prostredníctvom hypertextových odkazov, a neustále sa aktualizuje a vylepšuje, akonáhle sú k dispozícii nové poznatky. K odhadovaniu potenciálnych ziskov pristupuje obozretne. Ak príslušná štúdia ponúka celú škálu potenciálnych ziskov, často sa vyberie nižšia hodnota, aj keď v strednodobom až dlhodobom horizonte existuje značný rastový potenciál, vďaka dynamickým účinkom, ktoré sa nedajú ľahko vyčíslieť. Podobne, ak sú údaje špecifické pre rok, v ktorom sa uskutočnila štúdia, nemusia byť nevyhnutne upravené podľa inflácie, čo v niektorých prípadoch vedie k podhodnoteniu prípadných ziskov.

Prístup Európskeho parlamentu v oblasti nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni korešponduje s paralelným ekonomickým výskumom, ktorý sa uskutočňuje v akademickej obci a skupinách expertov, a to v súvislosti s konkrétnymi politikami EÚ, ako aj všeobecnejším prínosom samotného členstva v EÚ. Napríklad cieľom štúdie, ktorú vypracovali v roku 2014 traja ekonómovia

(Campos, Coricelli a Moretti)¹ a ktorá vzbudila veľkú pozornosť verejnosti, je kvantifikovať hospodárske prínosy členstva v EÚ pre 19 členských štátov, ktoré pristúpili k Únii v priebehu postupného rozširovania v rokoch 1973 až 2004. Hoci veľkosť a povaha hospodárskeho rastu sa môže líšiť podľa jednotlivých členských štátov a môžu v každom prípade prevažne závisieť od rozličných faktorov – napr. od liberalizácie obchodu v rámci EÚ (v prípade desiatich členských štátov, ktoré pristúpili v roku 2004), od jednotného trhu (Spojené kráľovstvo), jednotnej meny (Írsko) alebo produktivity práce (Fínsko, Švédsko a Rakúsko) – celkový záver bol, že národné príjmy týchto krajín už boli v priemere o 12 % vyššie, než by boli v opačnom prípade, čo je dôsledok členstva a s ním súvisiacej hospodárskej integrácie. Štúdia tiež zistila, že takéto zisky sú vo všeobecnosti trvalé a postupom času majú tendenciu ďalej rásť.

Európska investičná banka (EIB) zasa uskutočňuje systematickú analýzu vplyvu svojich činností súvisiacich s prijímaním a poskytovaním pôžičiek na HDP EÚ, pričom podľa výpočtov EIB bude tento HDP do roku 2020 o 2,3 percenta vyšší v porovnaní so situáciou, keby k tejto činnosti nedošlo. Činnosť EFSI predstavuje 0,7 % z uvedených 2,3 %. Spoločné výskumné centrum Európskej komisie takisto odhadlo, že vplyv úniovej politiky súdržnosti v rokoch 2007 – 2015 viedol k rastu celkového HDP EÚ o 0,7 % a že v menej rozvinutých regiónoch Únie to bolo v priemere približne 2,7 %.

Anthony Teasdale

Generálny riaditeľ
Výskumná služba Európskeho parlamentu (EPRS)

Apríl 2019.

¹ N. Campos, F. Coricelli a L. Moretti, Economic Growth and Political Integration: Estimating the Benefits from Membership in the European Union using the Synthetic Counterfactuals Method (Hospodársky rast a politická integrácia: odhad výhod vyplývajúcich z členstva v Európskej únii za použitia syntetickej kontrafaktuálnej metódy), diskusný dokument IZA č. 8162, máj 2014.

Zhrnutie potenciálnych hospodárskych ziskov v 50 oblastiach politiky EÚ

1) **Klasický jednotný trh** (713 mld. EUR)

- Dokončenie jednotného trhu s tovarom (183 mld. EUR)
- Dokončenie jednotného trhu so službami (297 mld. EUR)
- Zaručenie práv spotrebiteľov (58 mld. EUR)
- Podpora kolaboratívneho hospodárstva (50 mld. EUR)
- Riešenie problému vyhýbania sa daňovým povinnostiam právnických osôb (85 mld. EUR)
- Boj proti daňovým podvodom s pridanou hodnotou (40 mld. EUR)

➤ **Dokončenie jednotného trhu s tovarom:** Jednotný trh s tovarom, ktorý je ústredným prvkom európskeho jednotného trhu, veľkou mierou prispel k výraznému zvýšeniu HDP EÚ. Podľa nedávnych odhadov sa HDP EÚ zvýšil počas viac ako troch desaťročí od začiatku fungovania programu jednotného trhu v roku 1985 o 6 až 8 %. Obchod s tovarom v súčasnosti vytvára približne štvrtinu HDP EÚ a tri štvrtiny obchodu v rámci EÚ: OECD vypočítala, že je o približne 60 % vyšší ako v prípade, keby jednotný trh a colná únia neexistovali. Z výskumu EP vyplýva, že ďalšie opatrenia v tejto konkrétnej oblasti – či už sústavné prijímanie harmonizovaných pravidiel pre výroby, širšie uplatňovanie zásady vzájomného uznávania (všade tam, kde takéto pravidlá neexistujú), lepšia transpozícia a vykonávanie existujúcich právnych predpisov EÚ a/alebo rýchlejšia náprava v prípade ich nevykonávania – by mohli posilniť hospodárstvo EÚ o 1,2 až 1,7 % HDP EÚ alebo o **183 až 269 miliárd EUR**. Štúdie iných organizácií uvádzajú 0,2 až 4,7 % HDP EÚ. Potenciál ďalšieho pokroku potvrdzuje skutočnosť, že obchod s tovarom v rámci EÚ, ktorý predstavuje približne 25 percent HDP, je stále výrazne pod úrovňou zistenou na porovnateľne integrovanom kontinentálnom trhu, konkrétne v Spojených štátoch amerických, kde predstavuje približne 40 % hospodárstva.

➤ **Dokončenie jednotného trhu so službami:** Služby predstavujú tri štvrtiny HDP EÚ a deväť z desiatich nových pracovných miest vytvorených v hospodárstve. Podiel služieb na obchode v rámci EÚ je však stále len okolo 20 %, čo je prekvapivo nízka hodnota. Pokrok sa dosiahol v roku 2006 prostredníctvom smernice EÚ o službách, ktorá sa vzťahuje na asi dve tretiny činností v oblasti služieb v Únii, vďaka čomu sa vytvoril rámec pre jednotný trh. V mnohých odvetviach však stále pretrvávajú vnútroštátne predpisy a miera otvorenosti v regulovaných povolaniach sa značne líši, čím sa obmedzuje výber pre spotrebiteľov a niektoré ceny sú naďalej vyššie, než by boli v opačnom prípade. Z analýzy Európskej komisie vyplýva, že sa ešte nedosiahli dve tretiny dlhodobého potenciálneho prínosu z dokončenia jednotného trhu so službami. Podľa výskumu EP nerealizovaný potenciálny zisk je rádovo vo výške **297 miliárd EUR** alebo takmer dvoch percent HDP EÚ. Súbežný výskum poukazuje na zisk od 0,6 do 5,6 % HDP EÚ v závislosti od toho, čo zahŕňa vymedzenie služieb.

➤ **Zaručenie práv spotrebiteľov:** Európski občania požívajú určité práva na ochranu spotrebiteľa, ktoré nie sú v praxi vždy jasné alebo presaditeľné. Ak má jednotný trh fungovať spravodlivo a účinne, musia spotrebiteľia vedieť, že sú primerane chránení pred uzavretím zmlúv s podnikmi,

počas uzavretia i po ňom. Rozšírenie a lepšie uplatňovanie existujúcich právnych predpisov EÚ, ako je smernica o spotrebiteľskom úvere, vrátane odstránenia určitých zlých praktík, keď napríklad ľudia kupujú obchodné záruky, na ktoré už majú nárok podľa zákona, by viedlo k väčšej istote, spravodlivejšej hospodárskej súťaži a nižším nákladom na dodržiavanie predpisov a súdne spory. Výskum EP odhaduje potenciálny prínos zo zvýšenia efektívnosti v tejto oblasti na približne **58 miliárd EUR** ročne, ak by sa prijal obmedzený počet opatrení, zatiaľ čo z nedávnej štúdie Európskej komisie vyplýva, že strata pre spotrebiteľov na šiestich trhoch, či už ide o priame náklady alebo stratený čas, sa pohybuje od 20 do 58 miliárd EUR ročne.

- **Podpora kolaboratívneho hospodárstva:** Kolaboratívne hospodárstvo alebo hospodárstvo spoločného využívania zdrojov sa rýchlo rozvíja a je výzvou pre obchodné modely vo viacerých oblastiach ekonomiky. Zakladá sa na kolaboratívnych platformách, ktoré vytvárajú otvorený trh pre dočasné používanie tovaru a služieb, ktoré často poskytujú súkromné osoby. Z výskumu EP vyplýva, že dlhodobý potenciálny hospodársky prínos z lepších daňových a regulačných politík na úrovni EÚ v tomto sektore je rádovo **50 miliárd EUR** ročne, napríklad prostredníctvom jednoznačnejšieho a konzistentnejšieho uplatňovania politiky hospodárskej súťaže, daňových právnych predpisov, regulácie trhu práce a pracovných podmienok.
- **Boj proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam právnických osôb:** Z nedávnych odhalení v súvislosti s Panama Papers a Lux Leaks vyplynulo, že EÚ a jej členské štáty musia klásť väčší dôraz na boj proti daňovým únikom, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a agresívnemu daňovému plánovaniu a rozvíjať užšiu spoluprácu a transparentnosť v týchto oblastiach, a to najmä tým, že zabezpečia, aby sa dane z príjmov právnických osôb platili tam, kde sa vytvára hodnota. Straty daňových príjmov v EÚ v dôsledku presunu ziskov, agresívneho plánovania dane z príjmu právnických osôb a nákladovo efektívnej regulácie môžu dosiahnuť 223 až 293 miliárd EUR, čo predstavuje v priemere 258 miliárd EUR ročne, a narušiť pridelovanie zdrojov v hospodárstve. Ak sa vezmú do úvahy opatrenia, ktoré sú už prijaté, aj keď by sa prostredníctvom ďalších iniciatív presadzovaných Parlamentom podarila získať naspäť len jedna tretina priemerných potenciálnych strát, prinieslo by to vnútroštátnym daňovým orgánom dodatočné príjmy vo výške **85 miliárd EUR** ročne.
- **Boj proti podvodom v súvislosti s DPH:** Straty príjmov, ktoré verejným financiám spôsobuje nedodržiavanie predpisov alebo nevyberanie dane z pridanej hodnoty (DPH) v EÚ – tzv. výpadok príjmov z DPH –, dosahujú takmer 150 miliárd EUR. Cezhraničný obchod je oslobodený od DPH, a tak poskytuje bezohľadným podnikateľom možnosť získať DPH a zmiznúť bez toho, aby peniaze odvedli daňovým orgánom. Odhaduje sa, že pri výbere DPH členskými štátom každý rok spôsobujú straty príjmov vo výške 40 až 60 miliárd EUR organizované zločinecké skupiny, pričom dve percentá týchto skupín stoja za 80 % podvodov v rámci Spoločenstva založených na chýbajúcom obchodnom subjekte (MTIC). Návrhy Európskej komisie, ktoré podporuje EP, by prispeli k zníženiu cezhraničných podvodov až o 80 % alebo o približne **40 miliárd EUR** ročne, ako aj k hladšiemu priebehu cezhraničných transakcií a nižším nákladom pre podniky a verejnosť.

2) **Digitálne hospodárstvo** (178 mld. EUR)

- Dokončenie digitálneho jednotného trhu (110 mld. EUR)
 - Podpora internetového pripojenia (58 mld. EUR)
 - Kybernetická bezpečnosť (10 mld. EUR)
- **Dokončenie jednotného digitálneho trhu:** Odhady týkajúce sa potenciálneho dlhodobého vplyvu úspešného dokončenia jednotného digitálneho trhu v Európe na HDP EÚ sú rôzne, ale všetky analýzy naznačujú, že by tento vplyv bol podstatný. Spoločné výskumné centrum Európskej komisie a GR Európskej komisie ECFIN v rôznom čase a s použitím rôznych modelov odhadli potenciálny prínos vo výške od 85 miliárd EUR do 256 miliárd EUR ročne, čiže 0,6 až 1,9 % HDP EÚ, zatiaľ čo spoločnosť McKinsey Global Institute uvádza hodnotu približne 375 miliárd EUR ročne a výskum EP v roku 2014 prínos vyčíslil na 415 miliárd EUR ročne. Vymedzenie a rozsah jednotného digitálneho trhu sa v jednotlivých štúdiách líši, rovnako ako aj použitá metodika. K často posudzovaným oblastiam patrí elektronický obchod, elektronické obstarávanie, elektronická platba, elektronická fakturácia, elektronická verejná správa, cloud computing a systémy riešenia sporov online a alternatívneho riešenia sporov. (Internetové pripojenie je zahrnuté v niektorých štúdiách a v iných nie: pozri ďalej). V niekoľkých z týchto oblastí Európska komisia medzitým predložila legislatívne návrhy, z ktorých niektoré už zákonodarcovia EÚ prijali. Na účely tejto analýzy sa odhaduje, že v nasledujúcom desaťročí je možné dosiahnuť prínos vo výške približne **110 miliárd EUR**, ale ľahko to môže byť aj viac.
- **Podpora internetového pripojenia:** Odhaduje sa, že potenciálny dlhodobý prínos pre HDP EÚ vyplývajúci z politík na európskej úrovni na podporu lepšieho internetového pripojenia – najmä zavádzaním vysokorychlostného bezdrôtového širokopásmového pripojenia a rýchlejším zavádzaním pevného vysokorychlostného širokopásmového pripojenia – môže byť približne 0,8 % HDP, potom ako sa počas 30 rokov úplne zavedú príslušné opatrenia. Za predpokladu zvýšenia HDP o 0,4 % v nasledujúcom desaťročí by nárast európskeho hospodárstva bol rádovo **58 miliárd EUR** ročne.
- **Kybernetická bezpečnosť:** Pre zaručenie neobmedzeného a bezpečného zapojenia občanov do mnohých aspektov digitálnej éry je dôležité zaistenie bezpečného kybernetického prostredia: z prieskumov verejnej mienky vyplýva, že približne 87 % Európanov považuje počítačovú kriminalitu za dôležitú výzvu a (v roku 2016) 80 % európskych spoločností bolo postihnutých aspoň jedným incidentom v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Podľa výpočtov Európskej komisie aktualizácia existujúceho právneho a politického rámca v oblasti kybernetickej bezpečnosti ako ju presadzujú inštitúcie EÚ môže pre európsku ekonomiku znamenať prínos zo zvýšenia efektívnosti vo výške najmenej **10 miliárd EUR**.

3) **Hospodárska a menová únia** (322 mld. EUR)

- Lepšia koordinácia fiškálnej politiky (30 mld. EUR)
- Podpora bankovej únie (75 mld. EUR)
- Spoločný systém ochrany vkladov (5 mld. EUR)
- Spoločný systém poistenia v nezamestnanosti (17 mld. EUR)
- Integrovanjšie kapitálové trhy (137 mld. EUR)
- Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt (58 mld. EUR)

- **Lepšia koordinácia fiškálnych politik:** Bez účinnej koordinácie vnútroštátnych fiškálnych politik sa v prípade vážnej krízy môžu objaviť významné negatívne vplyvy „presahovania“ medzi členskými štátmi EÚ, ktoré patria do hospodárskej a menovej únie (HMÚ), a v širšom meradle aj v celom európskom hospodárstve. Lepšia fiškálna koordinácia zvyšuje udržateľnosť a odolnosť členských štátov a dôveru a solidaritu medzi nimi a mala by pôsobiť proticyklicky, a poskytnúť tak väčší manérovací priestor krajinám postihnutým značnými stratami výstupov pri každom poklese. Z výskumu EP vyplýva, že potenciálny ročný nárast efektívnosti vďaka lepšej koordinácii fiškálnej politiky v rámci Európskej únie by mohol predstavovať približne **30 miliárd EUR** ročne.
- **Dokončenie bankovej únie:** Cieľom bankovej únie EÚ je zabezpečiť finančnú stabilitu v Európe a najmä prelomiť začarovaný kruh medzi bankami a nákladmi štátov na prijaté úvery a pôžičky. Takisto prispieva k znižovaniu súčasnej roztrieštenosti európskych finančných trhov podporou jednotného rámca pre dohľad, prevenciu a riešenie krízových situácií. Na jednotnom súbore pravidiel v súčasnosti spočívajú dva základné kamene účinnej bankovej únie – jednotný mechanizmus dohľadu a jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií. Vzhľadom na dosiahnutý pokrok výskum EP naznačuje, že v tejto oblasti je stále možné dosiahnuť približne **75 miliárd EUR** potenciálnych ziskov (alebo takmer 0,5 percent HDP EÚ). Z ďalšieho výskumu vyplýva, že dokončenie bankovej únie by prinieslo čisté makroekonomické zisky vo výške 35 až 130 miliárd EUR ročne.
- **Spoločný systém ochrany vkladov:** Zatiaľ čo vnútroštátny systém ochrany vkladov už funguje a poskytuje ochranu krytých vkladov do výšky 100 000 EUR, tieto vklady nie sú zabezpečené spoločným európskym systémom. Spoločný systém ochrany vkladov, ktorý by mal formu európskeho systému ochrany vkladov (EDIS), by zabezpečil silnejší a jednotnejší stupeň ochrany v celej eurozóne a znížil zraniteľnosť vnútroštátnych systémov ochrany vkladov voči veľkým miestnym otrasom. Z výskumu EP vyplýva, že priemerné ročné náklady spôsobené tým, že neexistuje EDIS – berúc do úvahy potenciálne nižšie presúvanie vkladov z bánk v EÚ v prípade vážnej krízy štátneho dlhu alebo finančnej krízy – predstavujú v priemernom ročnom objeme približne **5 miliárd EUR**.
- **Integrovanjšie kapitálové trhy:** EÚ pokračuje v budovaní integrovanejšej únie kapitálových trhov s cieľom zvýšiť možnosti poskytovania úverov spoločnostiam, najmä začínajúcim podnikom a MSP. Približne 75 % firiem sa však v otázke externého financovania spolieha na banky. Integrovanjšie kapitálové trhy by umožnili lepší prístup na akciové trhy, pričom investori by čelili menšiemu počtu prekážok pri investovaní v iných krajinách EÚ. Domácnosti v EÚ by takisto mohli čo najlepšie využívať svoje úspory a mali by viac príležitostí na investovanie. V dôsledku toho by EÚ mohla zlepšiť svoje priemerné výsledky v oblasti rastu a kapitál by sa ľahšie nasmeroval do produktívnejších a inovačnejších investícií. Zlepšená integrácia a rozvoj kapitálových trhov by zároveň významne doplnili bankovú úniu, pretože uľahčujú hospodársku obnovu a prispievajú k zvyšovaniu hospodárskej odolnosti. Podľa odhadov výskumu EP potenciálne zisky vyplývajúce z kapitálových trhov EÚ, ktoré sú integrovanejšie a účinnejšie regulované, by mohli dosahovať rádovo **137 miliárd EUR** ročne.

- **Spoločný systém minimálnej podpory v nezamestnanosti:** Vytvorenie spoločného systému poistenia v nezamestnanosti v eurozóne by mohlo plniť úlohu automatického stabilizátora v čase budúcich vážnych hospodárskych prepádov. Výskum EP uvádza, že ak by takýto systém fungoval počas hospodárskej a finančnej krízy v roku 2008, stabilizoval by príjem domácností tým, že by poskytoval ciele stimuly a znížil by pokles HDP v najviac postihnutých členských štátoch eurozóny o približne 71 miliárd EUR v priebehu štyroch rokov, čo zodpovedá približne **17 miliardám EUR** ročne.
- **Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt:** Dôchodkové systémy a najmä verejné dôchodkové systémy zabezpečujú, že väčšina starších ľudí vo väčšine krajín EÚ je chránená pred rizikom chudoby. V súčasnosti môžu ľudia vo veku 65 rokov očakávať, že budú žiť ďalších 20 rokov. Z týchto a iných dôvodov členské štáty podporujú vytváranie súkromného dôchodkového sporenia ako spôsobu na zmiernenie zaťaženia, ktoré predstavuje starnúce obyvateľstvo pre systémy sociálneho zabezpečenia a na doplnenie dôchodkových dávok, ktoré sa vyplácajú z verejných zdrojov. Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt (PEPP) by mohol byť zaujímavým doplnkom najmä pre mladých ľudí a samostatne zárobkovo činné osoby a najmä v členských štátoch s nedostatočne rozvinutými zamestnaneckými a/alebo súkromnými dôchodkovými systémami. Odhady naznačujú, že zavedenie PEPP by do roku 2030 mohlo prispieť približne k polovici rastu trhu s osobnými dôchodkami v EÚ, čo predstavuje približne 700 miliárd EUR alebo priemerne **58 miliárd EUR** ročne.

4) **Životné prostredie, energetika a výskum** (502 mld. EUR)

- Zmena klímy (vo fáze posudzovania)
 - Posilnené právne predpisy o vode (25 mld. EUR)
 - Integrovanější trh s energiou s väčšou energetickou účinnosťou (231 mld. EUR)
 - Podpora výskumu a inovácií (40 mld. EUR)
 - Robotika a umelá inteligencia (206 mld. EUR)
-
- **Zmena klímy:** Len v samotnej Európe dosiahli celkové hospodárske straty, ku ktorým od roku 1980 došlo pravdepodobne v dôsledku extrémnych poveternostných podmienok a iného vývoja súvisiaceho s klímou, viac ako 436 miliárd EUR. Nedávny, aj keď nie vyčerpávajúci, výskum týkajúci sa nákladov spôsobených zmenou klímy naznačuje, že potenciálny prínos pre hospodárstvo EÚ z aktuálne plánovaných politík na zmiernenie zmeny klímy bude predstavovať rádovo približne **160 miliárd EUR** ročne. To zodpovedá dodatočnej strate, ktorá by z hľadiska blaha spotrebiteľov vznikla, ak by sa celosvetová teplota do konca storočia zvýšila o viac ako dva stupne Celzia a neboli by splnené ciele politiky EÚ v oblasti zmeny klímy podporované Európskym parlamentom a inými inštitúciami EÚ. Tento údaj nie je zahrnutý do súčasného *Prehľadu nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni*, pretože sa týka nákladov spojených s nedosiahnutím zavedenej politiky EÚ a meria sa v oveľa dlhšej lehote, než akákoľvek iná posudzovaná politika. Aktívne sa však posudzuje a veľmi dôrazne poukazuje na pridanú hodnotu, ktorú pre európskych občanov predstavuje jednotná akcia na úrovni EÚ v tejto oblasti politiky.
 - **Posilnené právne predpisy o vode:** Efektívne využívanie vody a hospodárenie s ňou je dôležitou súčasťou efektívneho a environmentálne udržateľného hospodárstva. Nedostatočné investície do tohto sektora a neúplný regulačný režim však vedú k rizikám pre občanov a k pretrvávajúcim problémom v oblasti vodárenskej infraštruktúry, čistoty vody a manažmentu povodňových rizík. Z výskumu EP vyplýva, že ciele opatrenia EÚ v štyroch konkrétnych oblastiach – pomôcť obnoviť záplavové oblasti, znížiť rezíduá farmaceutických látok v komunálnych odpadových

vodách, podporiť využívanie efektívnejších zariadení na čistenie odpadových vôd a posilniť meranie spotreby vody – by európskemu hospodárstvu mohli priniesť zisk zo zvýšenia efektívnosti vo výške približne **25 miliárd EUR** ročne.

- **Integrovanější trh s energiou s väčšou energetickou účinnosťou:** Napriek významnému pokroku v posledných rokoch stále existuje priestor na realizáciu plne integrovaného trhu EÚ s energiou, keďže nedostatočná koordinácia a regulačné prekážky naďalej obmedzujú hospodársku súťaž. V dôsledku toho si mnohí spotrebitelia ešte stále môžu vybrať iba z obmedzeného počtu dodávateľov a nemôžu využívať výhody vyplývajúce z nižších cien energie. Domácnosti a podniky by takisto mali mať možnosť plne sa podieľať na energetickej transformácii, riadiť svoju spotrebu a zároveň využívať výhody vyplývajúce zo zavedenia technológie inteligentného riadenia dopytu a transparentných informácií. Napokon investície zamerané na efektívnejšie využívanie energie by zvýšili HDP EÚ a zároveň prispeli k nižším účtom za energiu v Európe, zvýšili bezpečnosť dodávok a pomohli chrániť životné prostredie. Na základe výskumu EP a iného výskumu možno odôvodnene predpokladať, že integrovanejší trh s energiou by mohol zvýšiť potenciálny HDP až o 29 miliárd EUR ročne, zatiaľ čo úplné vykonávanie opatrení EÚ v oblasti energetickej účinnosti by mohlo priniesť ďalšie zisky vo výške približne 202 miliárd EUR ročne. Celkovo by tak integrovanejší trh s väčšou energetickou účinnosťou mohol priniesť potenciálne zisky vo výške až **231 miliárd EUR** ročne.
- **Podpora výskumu a inovácií:** Úspešný výskum a inovácie sú kľúčom k hospodárskej prosperite a trvalo udržateľnému rozvoju. I keď investície EÚ do výskumu a vývoja predstavujú jednu pätinu celosvetových investícií do tejto oblasti, konkurenti a hlavní obchodní partneri Únie investujú proporcionálne viac: v roku 2015 predbehla aktivity EÚ28 Čína, ktorá do výskumu a vývoja investovala viac ako 2 % HDP, zatiaľ čo Spojené štáty vydali v tejto oblasti takmer 3 % a Japonsko viac ako 3 % HDP. V roku 2018 Európska komisia predložila návrh na prepracovanejší program EÚ v oblasti výskumu a inovácií. Na základe existujúcich zistení a využitím rôznych makroekonomických simulácií by sa navrhovaným programom mohol dosiahnuť potenciálny zisk zo zvýšenia efektívnosti až do výšky **40 miliárd EUR** ročne.
- **Robotika a umelá inteligencia:** Rast robotiky a umelej inteligencie má pre EÚ obrovský hospodársky potenciál. Ak budú tieto oblasti primerane regulované, môžu mať pozitívny vplyv na jednotlivcov a spoločnosť ako celok, môžu zlepšovať kvalitu života, zdravie a životné prostredie a poskytovať občanom nové obchodné príležitosti, ktoré môžu podporiť hospodársky rast. Odhaduje sa, že celosvetový hospodársky vplyv vývoja robotiky a umelej inteligencie by do roku 2030 mohol dosiahnuť 2 až 12 biliónov EUR. Vhodné politiky EÚ na podporu a reguláciu týchto nových technológií by mohli prispieť k zvýšeniu efektívnosti v rámci európskeho hospodárstva vo výške **206 miliárd EUR** ročne.

5) Doprava a cestovný ruch (51 mld. EUR)

- Jednotný európsky dopravný priestor (6 mld. EUR)
 - Rozvoj politiky v oblasti cestovného ruchu (6 mld. EUR)
 - Posilnenie práv cestujúcich (0,4 mld. EUR)
 - Manipulácia s počítadlom najazdených kilometrov v motorových vozidlách (9 mld. EUR)
 - Pravidlá zodpovednosti a poistenie autonómnych vozidiel (30 mld. EUR)
- **Jednotný európsky dopravný priestor:** Napriek výraznému pokroku, ktorý sa za posledných 20 rokov dosiahol pri vytváraní jednotného trhu v oblasti dopravy, tento sektor stále trpí viacerými prekážkami, ktoré spôsobujú značné dodatočné náklady ovplyvňujúce životné prostredie,

bezpečnosť, ľudské zdravie a konkurencieschopnosť hospodárstva. Z výskumu EP vyplýva, že odstránenie neefektívnosti v odvetví dopravy má potenciál priniesť európskemu hospodárstvu ročný zisk vo výške najmenej **5,7 miliardy EUR**. Tým by sa zlepšila mobilita občanov, posilnila environmentálna udržateľnosť, zabezpečila lepšia prepojenosť v rámci EÚ a väčšia medzinárodná konkurencieschopnosť.

- **Rozvoj politiky v oblasti cestovného ruchu:** Hoci je EÚ hlavnou destináciou cestovného ruchu na svete, ktorá predstavuje približne 40 % celkových medzinárodných návštev, úniové odvetvie cestovného ruchu aj naďalej čelí mnohým výzvam a brzdí ho neefektívnosť trhu rôzneho druhu. Z výskumu EP vyplýva, že ďalšie prínosy možno dosiahnuť riešením problémov v odvetviach s najvyšším potenciálom zvýšenia efektívnosti vďaka ďalším opatreniam EÚ, ako je podpora rozvoja MSP v potravinárskom sektore s podporou kvalitného ubytovania, čo by mohlo priniesť potenciálny zisk vo výške **5,7 až 6,8 miliardy EUR** ročne.
- **Posilnenie práv cestujúcich:** Cestujúci v EÚ, ktorí cestujú leteckou, cestnou (autobusovou), železničnou a vodnou (námornou a vnútrozemskou vodnou dopravou), sú chránení osobitným legislatívnym rámcom, ktorý je vo svete prakticky jedinečný. Stále však treba riešiť závažné problémy – a to tak z právneho, ako aj z praktického hľadiska – pokiaľ ide o dodržiavanie a vykonávanie týchto práv. Medzi ne patria rozdiely v úrovni ochrany medzi jednotlivými druhmi dopravy, prípady neuplatňovania práv cestujúcich a nízka informovanosť o týchto právach. Z výskumu EP vyplýva, že náklady pre občanov a podniky vyplývajúce z neexistencie konsolidovaného rámca pre práva cestujúcich v EÚ dosahujú rádovo minimálne **355 miliónov EUR** ročne.
- **Manipulácia s počítadlom najjazdených kilometrov v motorových vozidlách:** Množstvo ojazdených vozidiel, s ktorými sa obchoduje medzi členskými štátmi EÚ a v ktorých sa neoprávnené manipulovalo s počítadlom najjazdených kilometrov s cieľom zvýšiť trhovú hodnotu vozidla, sa odhaduje až na 50 %. U dovážaných áut je oveľa vyššia miera manipulácie s počítadlom najjazdených kilometrov – pričom počet zaznamenaných kilometrov je takisto vyšší –, než v prípade automobilov predávaných na vnútroštátnych trhoch. Z výskumu EP vyplýva, že celkové hospodárske náklady spôsobené podvodmi s počítadlom kilometrov v prípade ojazdených automobilov, s ktorými sa obchoduje medzi krajinami EÚ, predstavujú najmenej 1,3 miliardy EUR ročne, pričom najpravdepodobnejší scenár takéhoto podvodu ukazuje na hospodársku stratu vo výške **8,8 miliardy EUR**.
- **Pravidlá zodpovednosti a poistenie autonómnych vozidiel:** Rastúci posun smerom k pripojeným a autonómnym vozidlám bude mať významný vplyv na automobilový priemysel a potenciálne prinesie značné sociálno-ekonomické výhody. Do roku 2050 môžu autonómne vozidlá potenciálne prispieť do európskeho hospodárstva sumou 17 biliónov EUR. Vo všeobecnosti sa predpokladá, že autonómne vozidlá by mohli zachrániť ľudské životy, minimalizovať finančné náklady spôsobené dopravnými nehodami, zlepšiť mestskú mobilitu, znížiť dopravné zápchy a negatívny vplyv na životné prostredie, zabezpečiť inkluzívnejšie formy mobility pre starších ľudí a osoby s osobitnými potrebami a zvýšiť produktivitu. Výskum EP odhaduje, že jasnejšie pravidlá týkajúce sa zodpovednosti na európskej úrovni by mohli do piatich rokov zrýchliť „krivku prechodu“ na autonómne vozidlá, čím by sa hospodárstvo posilnilo o **29,6 miliardy EUR** ročne.

6) **Sociálna Európa, zamestnanosť a zdravie** (142 mld. EUR)

- Zníženie rozdielu v odmeňovaní žien a mužov (43 mld. EUR)
- Lepšie informovanie pracovníkov a porady s nimi (12 mld. EUR)
- Sociálne podniky a vzájomné poisťovacie spolky (15 mld. EUR)

- Odstraňovanie nerovností v oblasti zdravia (72 mld. EUR)
- **Znižovanie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov:** Napriek úsiliu v posledných rokoch o odstránenie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov je hrubý hodinový plat žien v hospodárstve EÚ stále o 16 % nižší než plat mužov. Je to zapríčinené tzv. segregáčnymi účinkami a diskrimináciou pri odmeňovaní, celkové nerovnosti v oblasti platov však zahŕňajú aj rozdiely v zamestnaní a odpracovaných hodinách, pričom strata v tejto oblasti sa odhaduje na 241 až 379 miliárd EUR ročne. Znižovanie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov je naďalej nielen žiaduce, ale malo by aj pozitívny vplyv na európske hospodárstvo, pretože tento rozdiel znižuje hospodársku efektívnosť, okrem iného tým, že bráni optimálnemu pridelovaniu pracovnej sily. Zvýšila by sa tým produktivita a spokojnosť s prácou a znížila by sa fluktuácia zamestnancov a počet súdnych sporov. Z výskumu EP vyplýva, že jedno percento zníženia rozdielov v odmeňovaní žien a mužov zvyšuje veľkosť hospodárstva o 0,14 %. Z toho vyplýva, že aj keby opatrenia EÚ týkajúce sa transparentnosti odmeňovania a zlepšenia prístupu k rôznym formám dovolení a pružných foriem organizácie práce znížili rozdiel v odmeňovaní len o 2,0 %, HDP EÚ by sa zvýšil o 0,28 % alebo o **43 miliardy EUR** ročne .
- **Lepšie informovanie pracovníkov a porady s nimi:** Zamestnanci majú podľa Charty základných práv EÚ právo na primeranú úroveň informácií. A informovanosť zamestnancov môže mať pozitívny vplyv na hospodárstvo. Ako sa ukázalo, predbežné oznámenie v prípade prepúšťania podporuje úspešné opätovné zaradenie zamestnancov do pracovného procesu, najmä ak je spojené s pomocou pri hľadaní pracovného miesta a odbornou prípravou. Podľa výskumu EP týkajúceho sa nákladov a prínosov možných zlepšení súčasného legislatívneho rámca EÚ by tieto zlepšenia mohli priniesť zisk zo zvýšenia efektívnosti vo výške približne **12 miliárd EUR** ročne, a to najmä znížením počtu prepustených pracovníkov (približne o 22 %), ako aj znížením výskytu a závažnosti protestných akcií, znížením počtu ukončení pracovného pomeru zo strany zamestnancov, obmedzením nákladov na zdravotnú starostlivosť a zvýšením pravdepodobnosti, že pracovníci si nájdu nové pracovné miesta.
- **Odstraňovanie nerovností v oblasti zdravia:** Jednou z najdôležitejších vecí v živote každého človeka je zdravie a možnosť žiť v dôstojných podmienkach i vtedy, ak je chorý. Napriek tomu, že EÚ má v oblasti zdravotnej politiky iba podpornú právomoc, jej kroky v oblasti prístupu k cezhraničnej zdravotnej starostlivosti a lepšej koordinácie a podpory osvedčených postupov medzi členskými štátmi môžu byť veľkým prínosom. Z analýzy Európskej komisie a iných subjektov, pokiaľ ide o náklady spôsobené veľkými nerovnosťami v oblasti zdravia – a to tak medzi členskými štátmi EÚ, ako aj v rámci nich – vedúcimi k zhoršeniu zdravia niektorých sociálnych skupín alebo v určitých lokalitách, vyplýva, že účinnejšie opatrenia v tejto oblasti by mohli priniesť potenciálny zisk pre európske hospodárstvo až do výšky **72 miliárd EUR** ročne. Zdravotný rozmer by sa mohol zaviesť aj do ďalších politík EÚ. Ide napríklad o väčšie využívanie existujúcich štrukturálnych fondov na podporu projektov, ktoré zlepšujú zdravotnú infraštruktúru, podporujú výskum a odbornú prípravu v zdravotníctve, prispievajú k zdravšiemu životu a podporujú „aktívne starnutie“.
- **Sociálne podniky a vzájomné poisťovacie spolky:** V EÚ existujú dva milióny sociálnych podnikov, ktoré zamestnávajú viac ako 14 miliónov ľudí. Majú širokú škálu právnych foriem, či už ako nadácie, družstvá, vzájomné spoločnosti, združenia alebo spoločnosti. V súčasnosti však neexistuje európsky právny rámec, ktorý by im pomohol plne využívať výhody jednotného trhu. Koordinovanejší prístup na úrovni EÚ by vytváral hospodársku a sociálnu pridanú hodnotu vrátane väčších úspor z rozsahu vďaka prístupu k väčšiemu trhu, zníženiu nákladov na transakcie a presadzovanie, lepšiemu prístupu k financovaniu a verejným zákazkám a prípadne vyššej viditeľnosti a dôvery spotrebiteľov. Zavedenie koncepcie európskych vzájomných nadácií alebo európskych nadácií by uľahčilo ich pôsobenie. Rovnako by týmto subjektom pomohol aj

certifikačný systém EÚ. Vďaka tomuto systému by sa mohlo zaviesť „európske označenie sociálneho hospodárstva“, ktoré by im ponúklo možnosť odlíšiť sa od iných podnikov bez toho, aby sa museli osobitne zaregistrovať v každom členskom štáte, a mohli by si vybrať právnu formu, na základe ktorej chcú vykonávať svoju činnosť. Z výskumu EP vyplýva, že aj keby takéto opatrenia podporili toto odvetvie len o 2,0 %, znamenalo by to zisk vo výške približne **15 miliárd EUR** ročne.

7) **Európa pre občanov** (58 mld. EUR)

- Voľný pohyb ekonomicky aktívnych občanov EÚ (53 mld. EUR)
 - Tvorivosť a kultúrna rozmanitosť (0,5 mld. EUR)
 - Cezhraničná dobrovoľnícka činnosť (0,06 mld. EUR)
 - Ochrana detí, rodinné a majetkových vzťahov (0,6 mld. EUR)
 - Zriaďovanie a mobilita spoločností (0,26 mld. EUR)
 - Právna spolupráca a urovnávanie sporov v občianskych a obchodných veciach (4 mld. EUR)
 - Správne právo procesné EÚ (0,02 mld. EUR)
- **Voľný pohyb ekonomicky aktívnych občanov EÚ:** Občania majú právo hľadať si prácu v inej krajine EÚ, žiť v tejto krajine a mať prístup na jej trh práce. Musia platiť dane a príspevky do systému sociálneho zabezpečenia, ale majú rovnaké práva ako štátni príslušníci danej krajiny. Odhaduje sa, že vďaka voľnému pohybu do hlavných cieľových krajín sa v roku 2017 dosiahol zisk HDP vo výške 106 miliárd EUR. Ak bude trend pokračovať súčasným tempom – t. j. trend, keď sa v rokoch 2007 – 2017 počet zamestnaných občanov EÚ v produktívnom veku s pobytom v inom členskom štáte zvýšil z 2,5 % na 3,8 % – ďalšie využívanie možnosti voľného pohybu bude viesť k tomu, že do tejto kategórie bude do roku 2027 patriť 5,4 % týchto osôb čiže približne 12 miliónov osôb. Podľa výsledkov výskumu EP by takéto zvýšenie malo pre hospodárstvo EÚ hodnotu približne **53 miliárd EUR** v stálych cenách ročne. Suma by bola podstatne vyššia, ak by sa zohľadnili cezhraniční pracovníci, vyslaní pracovníci, remitencie a vplyv na verejné príjmy.
- **Tvorivosť a kultúrna rozmanitosť:** Kultúra je jedným z najväčších aktív Európy, pričom 80 % občanov sa domnieva, že rozmanitosť kultúry kontinentu odlišuje Európu od zvyšku sveta a osobitne ju obohacuje. Kultúry a kreatívny priemysel je tiež hnacou silou inovácie a vytvára viac ako 500 miliárd EUR HDP ročne a zamestnáva 7,5 % európskej pracovnej sily. Medzi výzvy, ktorým čelí, patrí digitalizácia, fragmentácia trhov, obmedzený obeh diel a prekážky prístupu k úverom a kapitálu, a to najmä vzhľadom na ťažkosti určovania hodnoty nehmotných aktív a skutočnosť, že v tomto priemysle prevládajú mikropodniky. Z výskumu vyplýva, že ak by sa zaviedli nové finančné nástroje a ďalej rozvíjali existujúce nástroje – s ľahším prístupom ku kapitálu a spolufinancovaniu vrátane využívania tzv. podnikateľských anjelov a kolektívneho financovania –, rozdiel vo financovaní v tomto priemysle by sa mohol znížiť o štvrtinu a potenciálny prínos k HDP by mohol dosiahnuť až **494 miliónov EUR** ročne.
- **Cezhraničná dobrovoľnícka činnosť:** Dobrovoľnícka práca – vykonávaná z neziskového dôvodu z vlastnej slobodnej vôle, primárne v rámci mimovládnej organizácie – prináša mnoho výhod pre dobrovoľníkov, ako aj pre sektory a miestne komunity, ktorým poskytuje pomoc. Veľká regulačná a finančná záťaž však tradične obmedzuje prístup k dobrovoľníckej práci, najmä v prípade mladých ľudí. Ide napríklad o nedostatočné cezhraničné právne uznávanie tejto činnosti, blokovanie prístupu k dávkam sociálneho zabezpečenia, ako aj skutočnosť, že zručnosti získané počas dobrovoľníckej práce nie sú systematicky uznávané. V rámci výskumu EP sa

náklady spôsobené takýmito prekážkami odhadli na približne **65 miliónov EUR** ročne. Európska komisia sa domnieva, že 50 000 osôb, ktoré sa každý rok zapoja do jej nového Európskeho zboru solidarity, by vďaka približne štvornásobnému multiplikačnému účinku mohlo posilniť hospodárstvo o 810 miliónov EUR ročne.

- **Ochrana detí, rodiny a majetkových vzťahov:** V dôsledku toho, že viac osôb uplatňuje svoje právo na voľný pohyb, sa počet medzinárodných párov a rodín v rámci EÚ naďalej zvyšuje. Z výskumu EP vyplýva, že súčasné medzery a nezrovnalosti v právnom rámci EÚ, ktorý sa týka ochrany detí, rodiny a majetkových vzťahov v cezhraničných situáciách, spôsobujú ročné náklady vo výške približne **619 miliónov EUR**. Tieto náklady sú zapríčinené najmä rozdielmi v predpisoch členských štátov, vo výklade a uplatňovaní pravidiel EÚ a v nedostatočnom vzájomnom uznávaní špecifického právneho postavenia alebo správneho rozhodnutia. Treba prijať opatrenia zamerané na cezhraničné osvojovanie detí, zastúpenie v prípade nespôsobilosti, uznávanie osobného stavu a majetkových práv a náhradu škôd spôsobených dopravnými nehodami.
- **Zriaďovanie spoločností a ich mobilita:** Európske právo obchodných spoločností je dôležitým pilierom jednotného trhu. Uľahčuje slobodu usadiť sa, znižuje prevádzkové zaťaženie spoločností, zvyšuje ich konkurencieschopnosť a podporuje transparentnosť. Z údajov Eurostatu vyplýva, že 17 miliónov spoločností s ručením obmedzeným v EÚ vytvára ročnú pridanú hodnotu vo výške približne 4,9 bilióna EUR. Spoločnosti, ktoré chcú preniesť svoje sídlo do iného členského štátu, však stále čelia značným prekážkam, nákladom a právnej neistote, čím sa obmedzuje stupeň integrácie trhu. Z výskumu EP vyplýva, že zlepšenie právneho rámca EÚ, pokiaľ ide o fúzie, rozdelenia, zmeny a zastúpenie spoločností, má potenciál dosiahnuť zisk zo zvýšenia efektívnosti vo výške **264 miliónov EUR** ročne.
- **Právna spolupráca a urovnávanie sporov v občianskych a obchodných veciach:** Počet osôb a spoločností zapojených do cezhraničných transakcií stále rastie. Presadzovanie práv v inom členskom štáte je však stále náročné. Rozdiely medzi členskými štátmi v oblasti procesných pravidiel občianskoprávných konaní spôsobujú zúčastneným stranám ťažkosti a náklady a môžu byť zdrojom nedôvery medzi súdnymi orgánmi, pokiaľ ide o uznanie alebo výkon zahraničných rozsudkov. Z výsledkov výskumu EP vyplýva, že legislatívne opatrenie, ktorým by sa zaviedli spoločné minimálne normy EÚ pre občianskoprávne konanie, by mohlo znížiť ročné náklady občanov a podnikov o 258 až 773 miliónov EUR ročne. Okrem toho by opatrenie EÚ zamerané na urýchlenie riešenia obchodných sporov mohlo priniesť ďalšiu európsku pridanú hodnotu v rozsahu najmenej **3,7 miliardy EUR** a potenciálne až 5,7 miliardy EUR ročne.
- **Správne právo procesné EÚ:** Každý občan má v rámci svojho vzťahu k inštitúciám, orgánom a agentúram EÚ zákonné právo na dobrú správu vecí verejných. V súčasnosti je správne právo EÚ veľmi roztrieštené a vytvára neistotu, náklady a oneskorenia. Z výskumu EP vyplýva, že jasnejší a konzistentnejší prístup kodifikovaný vo forme správneho práva procesného EÚ by znížil transakčné náklady a čas čakania jednotlivcov pri styku s administratívou EÚ, a to v hodnote aspoň **20 miliónov EUR**.

8) **Spravodlivosť a vnútorné veci – migrácia a hranice** (55 mld. EUR)

- Legálna migrácia (22 mld. EUR)
- Azylová politika (22 mld. EUR)
- Kontrola hraníc a vízová politika (10 mld. EUR)
- Programy občianstvo za investície a pobyt za investície (v súčasnosti sa posudzuje)

- **Legálna migrácia:** Cieľom EÚ je vytvoriť komplexnú prítahovaleckú politiku, v rámci ktorej by sa so štátnymi príslušníkmi tretích krajín s riadnym pobytom zaobchádzalo spravodlivo a nediskriminačným spôsobom. Stále však pretrvávajú mnoho medzier a prekážok, ktoré sú spôsobené tým, že nie sú začlenené a nevykonávajú sa medzinárodné normy a normy EÚ v oblasti ľudských práv a práce, ako aj tým, že odvetvový prístup prijatý v právnom rámci EÚ sa neuplatňuje na všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín. To spôsobuje rozdiely, pokiaľ ide o mieru zamestnanosti štátnych príslušníkov tretích krajín, a problémy, s ktorými sa stretávajú, ako je nadmerná kvalifikácia, nižšia kvalita pracovných miest, nižší zárobok a horšie dlhodobé výsledky v oblasti integrácie. Podľa výsledkov výskumu EP by ďalšie opatrenia EÚ v oblasti legálnej migrácie mohli priniesť hospodárstvu úžitok až **22 miliárd** EUR ročne. Ďalší prínos by sa mohol dosiahnuť riešením problému roztrieštených vnútroštátnych politik v tejto oblasti, ktoré v súčasnosti oslabujú schopnosť EÚ ako celku prilákať pracovníkov a výskumných pracovníkov, ktorých potrebuje.
- **Azylová politika:** V súčasnosti existujú významné štrukturálne nedostatky pri vytváraní a vykonávaní spoločného európskeho azylového systému (CEAS) a súvisiacich opatrení. Poukazujú na to, že je nutné riešiť také otázky, ako je lepšie dodržiavanie medzinárodných noriem a noriem EÚ, nižšie úrovne neregulárnej migrácie do EÚ a náklady na bezpečnosť a stráženie hraníc, zvýšenie účinnosti a efektívnosti azylového procesu, rýchlejšia sociálno-ekonomická integrácia žiadateľov o azyl, zvýšenie zamestnanosti a daňových príjmov a posilnená ochrana ľudských práv v krajinách návratu. Z výskumu EP vyplýva, že hospodársky prínos prijatia politických možností v týchto oblastiach by bol aspoň **22,5 miliardy EUR** ročne.
- **Kontrola hraníc a vízová politika:** Neočakávane vysoký počet migrantov, ktorí prišli na vonkajšie hranice EÚ v rokoch 2015 a 2016, odhalil štrukturálne nedostatky v politikách EÚ v oblasti riadenia vonkajších hraníc, najmä pokiaľ ide o kontrolu migrantov a žiadateľov o azyl. Tieto nedostatky spolu s obavami týkajúcimi sa vnútornej bezpečnosti viedli niekoľko schengenských štátov k dočasnému obnoveniu vnútorných hraníc. Okrem hospodárskej straty zapríčinennej zatvorením vnútorných hraníc – náklady spôsobené neexistenciou schengenského priestoru sa odhadujú na najmenej 10 miliárd EUR ročne – mala táto situácia negatívny vplyv na migrantov, prijímajúce spoločnosti, ich obyvateľov a dôveru v EÚ ako takú. Výskum EP odhaduje, že existujúce príslušné opatrenia stoja európske hospodárstvo približne 27,5 miliardy EUR ročne. Čistý prínos vyplývajúci z prijatia viacerých opatrení, ktorými by EÚ riešila zistené nedostatky a prekážky, by dosiahol aspoň **10 miliárd EUR** ročne (4 miliardy EUR na hraničnú kontrolu a 6 miliárd EUR na vízovú politiku).
- **Programy občianstvo za investície a pobyt za investície:** Niekoľko členských štátov má zavedené programy občianstvo za investície (CBI) alebo pobyt za investície (RBI) – známe aj ako „zlaté pasy“ a „zlaté víza“ – ktoré umožňujú prístup k pobytu alebo občianstvu výmenou za určené investície v príslušných krajinách. V niektorých prípadoch sa objavili obavy v súvislosti s rizikom korupcie, prania špinavých peňazí a/alebo daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ako aj z možnosti narušenia jednotného trhu a oslabenia integrity európskeho občianstva. V súčasnosti sa posudzuje celý rad iniciatív EÚ zameraných na zvýšenie transparentnosti, zodpovednosti a náležitej starostlivosti v súvislosti s takýmito programami, ako aj možný hospodársky prínos takýchto opatrení pre hospodárstvo EÚ.

9) **Spravodlivosť a vnútorné veci – bezpečnosť a základné práva** (125 mld. EUR)

- Boj proti násiliu páchanému na ženách (23 mld. EUR)
- Rovnaké zaobchádzanie a nediskriminácia (0,5 mld. EUR)

- Boj proti organizovanej trestnej činnosti, korupcii a počítačovej kriminalite (82 mld. EUR)
 - Koordinované opatrenia v boji proti terorizmu (16 mld. EUR)
 - Procesné práva a väzenské podmienky (0,2 mld. EUR)
 - Ochrana údajov (3 mld. EUR)
- **Boj proti násiliu páchanému na ženách:** Štvrtina až tretina všetkých žien v Európe zažila od veku 15 rokov fyzické a/alebo sexuálne násilie. Na úrovni EÚ neexistujú právne záväzné nástroje, ktoré by sa konkrétne týkali žien, ktoré sa stali obeťami násillia. V dôsledku toho sa prevencia, ochrana a pomoc v jednotlivých krajinách Únie líšia. EÚ podpísala Istanbulský dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu, ktorý bude po ratifikácii záväzný pre Úniu aj jej členské štáty. Európsky parlament odhaduje, že celkové sociálne a individuálne náklady spojené s násillím páchaným na ženách predstavujú približne 230 miliárd EUR ročne vrátane priamej straty HDP vo výške približne 30 miliardy EUR a nákladov na zvýšené využívanie systému trestnej justície a občianskoprávneho súdneho systému vo výške 34 miliárd EUR. Ak by sa násillie znížilo prostredníctvom politických opatrení, ktoré presadzuje Parlament, o 10 %, zisk pre hospodárstvo by bol približne **23 miliárd EUR** ročne.
- **Rovnaké zaobchádzanie a nediskriminácia:** Rovnaké zaobchádzanie a nediskriminácia sú základom hodnôt, na ktorých je založená Európska únia. Každý rok však každý piaty obyvateľ v EÚ zažíva diskrimináciu. Okrem diskriminácie a násillia páchaného na ženách (analyzovaného skôr v texte) je rozšírená rasová diskriminácia, osoby so zdravotným postihnutím majú problémy v plnej miere uplatňovať svoje právo na nezávislý život a lesby, geovia, bisexuálne a transrodové osoby sa stretávajú s novými vlnami diskriminácie a trestnými činmi z nenávisti. Napriek existujúcim právnym predpisom a opatreniam EÚ stále existujú značné medzery a prekážky, pokiaľ ide o rovnaké zaobchádzanie a primerané predchádzanie trestným činom z nenávisti a ich stíhanie v rámci Únie. Z výskumu EP vyplýva, že ďalšie opatrenia na úrovni EÚ zamerané na určité otázky – najmä zabezpečením lepšieho vykonávania existujúcich právnych predpisov, prijímaním novej ochrany v súvislosti s diskrimináciou na základe náboženského vyznania a viery, sexuálnej orientácie, zdravotného postihnutia a veku, ako aj rozšírením ochranných opatrení proti trestným činom z nenávisti aj na lesby, geov, bisexuálne a transrodové osoby – by mohli priniesť hospodársky zisk až do výšky **527 miliónov EUR** ročne.
- **Boj proti organizovanej trestnej činnosti, korupcii a počítačovej kriminalite:** Organizovaná trestná činnosť a korupcia sa navzájom posilňujú. Zločinecké skupiny sa pokúšajú zabezpečiť, aby boli pravidlá na ich strane tým, že podplácajú úradníkov. Korupcia oslabuje právny štát, čo zase poskytuje viac príležitostí pre organizovanú trestnú činnosť. S vývojom moderných technológií zločinecké skupiny rozšírili svoje činnosti na počítačovú kriminalitu, ako sú podvody pri platbách online a vydieranie s použitím škodlivého softvéru. Nedostatočná implementácia medzinárodných noriem a noriem EÚ predstavuje jednu z hlavných prekážok pre účinný boj EÚ a jej členských štátov. Z výskumu EP vyplýva, že koordinovanejším prístupom by európske hospodárstvo mohlo ušetriť najmenej **82 miliárd EUR** ročne.
- **Koordinované opatrenia v boji proti terorizmu:** Terorizmus zostáva jedným z najdôležitejších problémov, ktorým EÚ v súčasnosti čelí. EÚ bojuje proti terorizmu tým, že podporuje rôzne vnútroštátne opatrenia a výmeny vrátane opatrení na predchádzanie radikalizácii a nábore nových členov, opatrení zameraných na financovanie terorizmu a na reguláciu držby a získavania zbraní a výbušnín, a podporuje aj nástroje zamerané na posilnenie bezpečnosti na vonkajších hraniciach Únie. Toto zahŕňa aktívnu spoluprácu s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami. Náklady spojené s teroristickou činnosťou v EÚ však predstavujú približne **15,9 mld. EUR** ročne. Riešenie mnohých medzier a prekážok v politike EÚ

v oblasti boja proti terorizmu môže priniesť lepšie predchádzanie teroristickej činnosti a jej stíhanie.

- **Procesné práva a väzenské podmienky:** Bez ohľadu na významné opatrenia a spoluprácu na úrovni EÚ, práva a podmienky zaistenia osôb podozrivých zo spáchania trestného činu a osôb, ktoré si odpykávajú trest v členských štátoch, naďalej nespĺňajú medzinárodné normy a normy EÚ. Právne predpisy EÚ týkajúce sa práv podozrivých sa obmedzujú na stanovenie spoločných minimálnych noriem. Okrem toho niektoré oblasti sa neriešili komplexne – ako napríklad vyšetrovací väzba – čo prispelo k preplneniu väzení vo viacerých členských štátoch EÚ. Táto situácia má vplyv na príslušných jednotlivcov a ich rodiny, ako aj na spoločnosť vo všeobecnosti. Výskum EP odhaduje, že európskemu hospodárstvu ročne vznikajú náklady spojené s nadmerným uplatňovaním opatrení vyšetrovacej väzby vo výške 162 miliónov EUR ročne, pričom neprimerané využívanie európskeho zatýkacieho rozkazu predstavuje ďalších 43 miliónov EUR, čo je spolu **205 miliónov EUR** ročne.
- **Ochrana údajov:** Ochrana údajov je základné právo podľa Charty základných práv Európskej únie a podľa nedávneho všeobecného nariadenia o ochrane údajov, ktoré zahŕňa verejný a súkromný sektor, pričom smernica o presadzovaní práva v oblasti ochrany údajov, ktorá sa vzťahuje na policajnú a justičnú spoluprácu, koherentným a pozitívnym spôsobom aktualizovala normy na ochranu údajov pre občanov. Stále však existuje potenciál na objasnenie a zjednodušenie opatrení, pokiaľ ide o súkromie na internete, a to aktualizovaním právnych predpisov v tejto oblasti. Okrem ochrany práv občanov by to prinieslo potenciálne úspory vo výške približne **3,25 miliardy EUR** ročne.

10) Vonkajšia politika EÚ (67 mld. EUR)

- Zníženie duplicity v politike v oblasti bezpečnosti a obrany (22 mld. EUR)
 - Lepšia koordinácia darcov v rozvojovej politike (9 mld. EUR)
 - Lepšia spoločná konzulárna ochrana občanov EÚ (0,9 mld. EUR)
 - Podpora medzinárodného obchodu (35 mld. EUR)
- **Zníženie duplicity v politike v oblasti bezpečnosti a obrany:** Hoci členské štáty EÚ sú ako celok na druhom mieste na svete vo výdavkoch na obranu (v súčasnosti je to v rozpočte viac ako 220 miliárd EUR ročne, pričom suma stúpa), tradičná roztrieštenosť ozbrojených síl a vojenského nákupu – čo sa niekedy odráža na neinteroperabilite zariadení – má za následok zbytočné prekrývanie a duplicitu, zatiaľ čo posilnená spolupráca môže priniesť väčšiu efektívnosť, a to najmä prostredníctvom väčšej standardizácie vybavenia a špecializácie úloh. Z výskumu EP vyplýva, že napriek nedávnemu významnému pokroku v tejto oblasti pod vedením EÚ a NATO je ešte možné realizovať zisky vo výške aspoň **22 miliárd EUR** ročne, pokiaľ ide o efektívnosť, pričom tento predpoklad potvrdzuje výskum ďalších subjektov, ako je nadácia Bertelsmann, McKinsey a Taliansky inštitút pre medzinárodné záležitosti.
 - **Lepšia koordinácia darcov v rozvojovej politike:** Európska únia a jej členské štáty sú spoločne najväčším hráčom v oblasti celosvetovej rozvojovej pomoci a na oficiálnu rozvojovú pomoc vynakladajú 76 miliárd EUR. Hoci EÚ bola úzko zapojená do vymedzenia kritérií účinnosti a nástrojov celosvetovej pomoci, existencia troch rôznych druhov pomoci EÚ – pomoc priamo poskytovaná Európskou komisiou, nepriamo prostredníctvom medzivládneho Európskeho rozvojového fondu (ERF), a to aj v prípade, že ho spravuje Komisia, a pomoc poskytovaná bilaterálne členskými štátmi – môže byť prekážkou účinnosti a môže viesť k duplicite a prekrývaniu. Z výskumu EP vyplýva, že zvýšenie efektívnosti vo výške približne **9 miliárd EUR**

ročne, vrátane priamych úspor a lepších výsledkov v prijímajúcich krajinách, by sa mohlo dosiahnuť lepšou koordináciou v tejto oblasti, a najmä lepšou koordináciou pridelených prostriedkov pre jednotlivé krajiny.

- **Lepšia spoločná konzulárna ochrana občanov EÚ:** Čoraz väčší počet občanov EÚ sa sťahuje, cestuje a pracuje mimo hraníc EÚ. Zmluvy im priznávajú právo požívať diplomatickú a konzulárnu ochranu v krajine, v ktorej ich vlastný členský štát nemá zastúpenie. Posilnená diplomatická pomoc pre týchto občanov by mohla byť prínosom nielen pre nich, ale aj pokiaľ ide o zníženie zbytočných nákladov, ktoré spôsobuje duplicita podpory. Odhaduje sa, že úspory vo výške približne **860 miliónov EUR** ročne by sa mohli dosiahnuť zabezpečením viacerých diplomatických služieb, ktoré dnes poskytujú diplomatické misie členských štátov, na úrovni EÚ.
- **Podpora medzinárodného obchodu:** Pokiaľ ide o tovar a služby, EÚ je najväčšou obchodnou veľmocou na svete. Medzinárodný obchod by mal priniesť zvýšenie blahobytu vďaka rastu špecializácie a produktivity a mal by umožniť prístup k zdrojom, ktoré sú nedostatkové na domácom trhu, a k zahraničným technológiám a inováciám. EÚ sa zároveň snaží zabezpečiť, aby jej obchodná politika rešpektovala normy a zásady týkajúce sa ľudských práv, práce, životného prostredia a bezpečnosti a ochrany zdravia. Pre Úniu je veľmi dôležitý tak multilaterálny rámec (WTO), ako aj bilaterálne obchodné rámce, pričom pokrok sa pozoruje v tejto druhej oblasti. Podľa posúdenia Európskej komisie by mal byť potenciálny hospodársky prínos pre hospodárstvo EÚ z nedávno uzavretých dohôd o voľnom obchode s Novým Zélandom, Austráliou a Japonskom v rozsahu od 2,1 miliardy EUR do 35 miliárd EUR ročne, a očakáva sa, že Transatlantické obchodné a investičné partnerstvo (TTIP) prinesie približne 68 miliárd EUR ročne. Podobne sa predpokladá, že dlhodobý potenciálny zisk z ďalšej obchodnej dohody o voľnom obchode EÚ s niektorou veľkou treťou krajinou alebo skupinou krajín by mohol byť vo výške približne **35 miliárd EUR** ročne.

Prehľad nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni, 2019 – 2024

Zoznam podrobnej analýzy možných hospodárskych prínosov v 50 oblastiach politiky EÚ možno nájsť v úplnej štúdií.

Klasický jednotný trh	29
1. Dokončenie jednotného trhu s tovarom	29
2. Dokončenie jednotného trhu so službami	34
3. Zaručenie práv spotrebiteľov	40
4. Podpora kolaboratívneho hospodárstva alebo hospodárstva spoločného využívania zdrojov	44
5. Boj proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam právnických osôb	48
6. Boj proti daňovým podvodom s pridanou hodnotou	52
DIGITÁLNE HOSPODÁRSTVO	55
7. Dokončenie jednotného digitálneho trhu	55
8. Podpora internetového pripojenia	60
9. Kybernetická bezpečnosť	66
HOSPODÁRSKA A MENOVÁ ÚNIA	70
10. Lepšia koordinácia fiškálnych politík	70
11. Dokončenie bankovej únie	74
12. Spoločný systém ochrany vkladov	78
13. Spoločný systém poistenia v nezamestnanosti	82
14. Vybudovanie integrovanejších kapitálových trhov	86
15. Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt	91

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE, ENERGIA A VÝSKUM	95
16. Zmena klímy	95
17. Posilnené právne predpisy o vode	102
18. Integrovanější trh s energiou s väčšou energetickou účinnosťou	106
19. Podpora výskumu a inovácií	112
20. Robotika a umelá inteligencia	116
DOPRAVA A CESTOVNÝ RUCH	120
21. Jednotný európsky dopravný priestor	120
22. Rozvoj politiky v oblasti cestovného ruchu	125
23. Posilnenie práv cestujúcich	128
24. Manipulácia s počítadlom najazdených kilometrov v motorových vozidlách	131
25. Pravidlá zodpovednosti a poistenie autonómnych vozidiel	134
SOCIÁLNA EURÓPA, ZAMESTNANOSŤ A ZDRAVIE	137
26. Znižovanie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov	137
27. Lepšie informovanie pracovníkov a porady s nimi	142
28. Odstraňovanie nerovností v oblasti zdravia	146
29. Sociálne podniky a vzájomné poisťovacie spolky	149
Európa pre občanov	152
30. Voľný pohyb ekonomicky aktívnych občanov EÚ	152
31. Tvorivosť a kultúrna rozmanitosť	157
32. Cezhraničná dobrovoľnícka činnosť	161
33. Ochrana detí, rodiny a majetkových vzťahov	164
34. Zriaďovanie spoločností a ich mobilita	169
35. Právna spolupráca a urovnávanie sporov v občianskych a obchodných veciach	173
36. Správne právo procesné EÚ	176

SPRAVODLIVOSŤ A VNÚTORNÉ VECI: MIGRÁCIA A HRANICE	179
37. Legálna migrácia	179
38. Azylová politika	183
39. Kontrola hraníc a vízová politika	186
40. Programy občianstvo za investície a pobyt za investície	190
SPRAVODLIVOSŤ A VNÚTORNÉ VECI: BEZPEČNOSŤ A ZÁKLADNÉ PRÁVA	194
41. Boj proti násiliu na ženách	194
42. Rovnaké zaobchádzanie a nediskriminácia	198
43. Boj proti organizovanej trestnej činnosti, korupcii a počítačovej kriminalite	202
44. Koordinované opatrenia v boji proti terorizmu	206
45. Procesné práva a väzenské podmienky	210
46. Ochrana údajov	214
VONKAJŠIA POLITIKA EÚ	218
47. Zníženie duplicity v politike v oblasti bezpečnosti a obrany	218
48. Lepšia koordinácia darcov v rozvojovej politike	225
49. Lepšia spoločná konzulárna ochrana občanov EÚ	229
50. Podpora medzinárodného obchodu	233

Toto je výťah zo štúdie, ktorá predstavuje prebiehajúcu prácu na dlhodobom projekte s cieľom určiť a analyzovať náklady spôsobené nečinnosťou na európskej úrovni vo viacerých oblastiach politiky. Táto koncepcia, ktorú Európsky parlament začal používať v 80. rokoch 20. storočia, tu slúži na kvantifikáciu možných ziskov vďaka zvýšeniu efektívnosti v dnešnom európskom hospodárstve zavedením súboru politických iniciatív, ktoré Parlament nedávno podporil – od rozšírenia a prehĺbenia jednotného digitálneho trhu po systematickejšiu koordináciu vnútroštátnych a európskych politík v oblasti obrany alebo zvýšenú spoluprácu s cieľom bojovať proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam zo strany právnických osôb. Prínosy sa v zásade merajú prírastkom vytvoreného HDP alebo racionálnejším využívaním verejných zdrojov.

Z najnovšej analýzy vyplýva, že európske hospodárstvo (EÚ28) môže dosiahnuť potenciálne zisky viac ako 2,2 bilióna EUR, ak by inštitúcie Únie prijali politiky presadzované Parlamentom v rade konkrétnych oblastí a ak by sa tieto politiky v plnej miere vykonávali počas desiatich rokov (2019 – 2029). To by teda bola „dividenda vo výške dvoch biliónov EUR“, ktorá by predstavovala zvýšenie celkového HDP EÚ približne o 14 % (v roku 2017 bol HDP EÚ 15,3 bilióna EUR). Cieľom štúdie je prispieť k prebiehajúcej diskusii o politických prioritách Európskej únie na nadchádzajúce päťročné inštitucionálne obdobie od roku 2019 do roku 2024.

Publikácia oddelenia pre európsku pridanú hodnotu
EPRS | Výskumná služba Európskeho parlamentu

Tento dokument je vypracovaný a určený pre poslancov a zamestnancov Európskeho parlamentu ako sprievodný materiál na pomoc pri ich parlamentnej činnosti. Za obsah tohto dokumentu nesú výhradnú zodpovednosť autori a názory, ktoré sú v ňom vyjadrené, nepredstavujú oficiálne stanovisko Európskeho parlamentu.

PE 631.745
ISBN: 978-92-846-5014-9
DOI: 10.2861/805936
CAT: QA-02-19-215-SK-N